

دوره

شکل‌گیری تشیع دوازده امامی

گفت‌وگو میان قم و بغداد

نویسنده: آندرو جی. نیومن

مترجمان: مهدی ابوطالبی

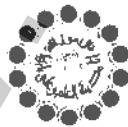
محمد رضا امین

حسن شکراللهی

مقابله‌گر: سید لطف‌الله جلالی

ناقد: قاسم جواد صغری

سرشناسه: نیومن، اندرو J. Newman, Anderow J.
 عنوان و نام پدیدآور: دوره شکل‌گیری تشیع دوازده امامی؛ گفتمان
 حدیثی میان قم و بغداد / نویسنده: اندرو جی. نیومن؛ مترجمان مهدی
 ابوطالبی، محمدرضا امین، حسن شکراللهی. مقابلہ گر سید لطف‌اللہ
 جلالی. ناقد: قاسم جوادی صفری.
 مشخصات نشر: قم، شیعه‌شناسی، ۱۳۸۶.
 مشخصات ظاہری: ۴۹۶ ص.
 شابک: ۶۰۰۰۰ ریال: ۹-۶-۹۶۹۲۸-۹۶۴-۹۷۸
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
 یادداشت: عنوان اصلی: The Formative Period of Twelver
 Shiism hadith as discourse between Qum and Baghdad.
 یادداشت: کتابنامه: ص ۴۶۵-۴۷۸
 یادداشت: نمایه.
 موضوع: کلام - مناظره‌ها.
 موضوع: کلام شیعه امامیه.
 موضوع: کلام اهل سنت.
 موضوع: کلام - تاریخ.
 شناسه افزوده: ابوطالبی، مهدی
 شناسه افزوده: امین، محمدرضا، ۱۳۵۰
 شناسه افزوده: شکراللهی، حسن
 رده‌بندی کنگره: ۱۳۸۶ ۹۵۹ ن ۱/۳۰۳ BP۳

مؤسسه‌شناسی

دوره شکل‌گیری تشیع دوازده امامی گفتمان حدیثی میان قم و بغداد

مؤلف: اندرو جی. نیومن
 ناشر: انتشارات شیعه‌شناسی
 نوبت چاپ: اول ۱۳۸۶
 صفحه‌آرا: محمدکاظم آزرم
 چاپ و صحافی: اسوه
 شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹-۶-۹۶۹۲۸-۹۶۴-۹۷۸ ISBN 978-964-96928-6-9

فهرست مندرجات

مقدمه ناشر	۱۱
اقد کتاب «دوره شکل‌گیری تشیع دوازده امامی»	۱۳
سخن ناقد	۱۵
۱. نگاه نویسنده به مباحث	۱۸
۲. حضور کلینی در بغداد	۱۹
۳. وضعیت دینی (کلامی) - سیاسی قم	۳۲
۴. بغداد و جریانات فکری آن	۳۹
۵. مباحث مربوط به راویان و روایات	۴۵
۶. استنادها و منابع غیر دست اول	۵۴
۷. بررسی موارد جزئی	۵۵
مقدمه	۶۳
احادیث شیعه از منظر پژوهشگران احادیث سنی	۶۴
شیعه پژوهان و مجموعه‌های [روایی] شیعی	۶۶
رویکردی تاریخی به احادیث شیعه	۷۲
پی‌نوشت‌ها	۸۰

فصل اول: نمایی از بغداد؛ شیعه در اوایل قرن سوم ق / نهم م.....	۹۳
شیعه در اوایل قرن سوم ق / نهم م.....	۹۵
اتحاد شیعه / معتزله و دربار در دوران خلافت مأمون.....	۹۶
تشیع و قیام مردمی در دوران بنی‌امیه و اوایل دوران بنی‌عباس.....	۱۰۲
هرج و مرج ناشی از دومین جنگ داخلی و دیگر قیام‌های شیعی.....	۱۰۷
پی‌نوشت‌ها.....	۱۱۱
فصل دوم: نمایی از بغداد؛ شیعه در اواخر قرن سوم ق / نهم م.....	۱۱۵
شیعه در اواخر قرن سوم ق / نهم م.....	۱۱۷
تجدید حیات شیعه.....	۱۱۹
وزارت‌های شیعی و ظهور بنی‌نوبخت.....	۱۲۱
عقل‌گرایی مشروط امامیه.....	۱۲۳
دستاوردهای بنی‌نوبخت.....	۱۲۵
خلاصه و نتیجه.....	۱۴۱
پی‌نوشت‌ها.....	۱۴۲
فصل سوم: گروه‌هایی از مؤلمان.....	۱۵۱
نمایی از دولت - شهر شیعی قم.....	۱۵۳
تسَنُّن در ایران: حدیث‌گرایی و تساوی طلبی.....	۱۵۵
شیعه در ایران قرن سوم ق / نهم م.....	۱۵۷
شیعه دوازده امامی در ایران (بین نواحی مرکزی و حواشی).....	۱۵۹
پناهگاهی شیعی؛ قم و طایفه اشعری.....	۱۶۴
طایفه [اشعری] و شهر [قم].....	۱۶۷
قم اشعری و بغداد عباسی.....	۱۷۱

فصل چهارم: برقی و جرّقه‌های آشنایی قمی‌ها - اشعری‌ها با احادیث	۱۸۵
مقدمه	۱۸۷
احمد بن محمد بروقی؛ محدثی از موالی	۱۸۹
برقی و محاسن	۱۹۱
خلاصه و نتیجه	۲۰۳
پی‌نوشت‌ها	۲۰۶
فصل پنجم: بصائر الدرجات صفّار؛ گفت‌وگو کلامی به منزله تقویت روحی	۲۱۷
مقدمه [.....	۲۱۹
بصائر به عنوان گفت‌وگو قمی	۲۲۰
اهمیت علم و علما	۲۲۲
محتوا، نحوه انتقال و ماهیت اعجاز: آموز علم ائمه [علیهم‌السلام]	۲۲۵
ماهیت منحصر به فرد ائمه [علیهم‌السلام] و شیعیان‌شان	۲۳۹
توانایی‌های منحصر به فرد ائمه [علیهم‌السلام]	۲۴۳
خلاصه و نتیجه	۲۴۹
پی‌نوشت‌ها	۲۵۴
فصل ششم: کافی کلینی؛ واکنش قم به عقل‌گرایی بغداد	۲۶۷
مقدمه	۲۶۹
[تدوین کافی]	۲۷۱
کافی از نظر کلینی؛ گفت‌وگو عقل‌گرای بغداد در حاشیه	۲۷۷
محوریت عقل و علم تخطئه عقل‌گرایی	۲۸۱
فضیلت علم	۲۸۴
خلاصه و نتیجه	۲۹۴
پی‌نوشت‌ها	۲۹۵

فصل هفتم: نظر صفار و کلینی درباره ائمه [علیهم‌السلام] و امامت؛ مقایسه کلام شیعه دوازده امامی

در قم و بغداد.....	۳۰۳
[مقدمه].....	۳۰۵
ارتباط قسمی‌ها / اشعری‌ها با کلام حدیث‌گرای دوازده امامی.....	۳۰۶
الهیات کافی؛ کتاب «التوحید».....	۳۰۹
مقایسه کلام شیعه دوازده امامی در قم و بغداد: کتاب «الحجه» کافی.....	۳۱۵
ریاضتی مقایسه‌ای به امام‌شناسی در «بصائر» و کتاب «الحجه» کافی.....	۳۱۸
اشیا و لوازم خاص تحت تصرف ائمه [علیهم‌السلام].....	۳۳۳
شخصیت خاص ائمه [علیهم‌السلام].....	۳۳۶
توانایی‌های منحصر به فرد ائمه [علیهم‌السلام].....	۳۴۳
موارد محذوف توسط کلینی.....	۳۴۷
پی‌نوشت‌ها.....	۳۴۹

فصل هشتم: کافی از کلام تا احکام عملی.....

[مقدمه].....	۳۶۹
ماهیت عملی احادیث [کافی].....	۳۷۰
روایات فروع کافی به مثابه گفت‌وگو میان قسمی درباره نکات عملی.....	۳۸۸
جمع‌آوری خمس و احکام آن.....	۳۹۲
جمع‌آوری و توزیع صدقات.....	۴۰۱
وجوب و اقامه نماز جمعه [و جماعت].....	۴۰۴
مواجهه آشکار با حکومت.....	۴۱۰
امر [به معروف] و نهی [از منکر].....	۴۱۳

.....	محدودة مجاز مواجهه و رابطه شخصی با حکومت	۴۱۵
.....	اجرای حدود در عصر غیبت	۴۲۱
.....	قضاوت در غیاب امام (علیه السلام)	۴۲۳
.....	انتماء [تأیید] و جور در «کافی»	۴۲۸
.....	پی‌نوشت‌ها	۴۳۴
.....	فصل نهم: خلاصه و نتایج	۴۴۹
.....	پی‌نوشت‌ها	۴۶۲
.....	فهرست منابع و مآخذ	۴۶۵
.....	نمایه‌ها	۴۷۹

مقدمه ناشر

متن حاضر ترجمه‌ای است از کتاب: "The Formative Period of Twelver Shi'ism: Hadith as discourse between Qum and Baghdad" نوشته آندرو جی. نیومن (Andrew J. Newman)، استاد علوم اسلامی و ایرانی دانشگاه «ایدنبورو» انگلستان. کتاب به دوره شکل‌گیری تشیع دوازده امامی و مسائل حدیثی این دوره می‌پردازد و به لحاظ موضوع، اهمیتی ویژه دارد و جزو نخستین آثار است که حدیث شیعه را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. محور اصلی آن، بررسی سه کتاب حدیثی الکافی (محمد بن یعقوب کلینی)، بصائر الدرجات (محمد بن حسن صفار قمی)، و المحاسن (احمد بن محمد برقی) است که جزو نخستین کتاب‌های حدیثی شیعه و مربوط به عصر غیبت صغرا هستند و بر دوره‌های بعدی شیعه تأثیری فراوان داشته‌اند. نویسنده ضمن ارائه گزارشی از وضعیت بغداد و قم به مثابه دو مرکز فرهنگی شیعه در آن زمان، به احادیث کلامی و اعتقادی، که در سه کتاب مزبور، بخصوص درباره خدانشناسی و امامت و شئون و مقامات امامان آمده است، می‌پردازد و آنها را تحلیل و ارزیابی می‌کند و نقش وضعیت شیعه را در آن زمان در گزینش این احادیث متذکر می‌شود.

کتاب حاضر توسط آقایان محمد رضا امین، مهدی ابوطالبی و محمد رضا شکراللهی به فارسی برگردانده شد و سپس برای اطمینان از ترجمه و دقت در آن، صاحب این قلم ترجمه را با متن اصلی مقابله کرد و اصلاحاتی در آن صورت گرفت. از سوی دیگر، به دلیل آنکه کتاب را یک نویسنده غربی تألیف کرده، به رغم اهمیت و پرداختن به مباحث جدی و بنیادین، در مواضع و آراء او مشکلاتی به

چشم خورد. به همین دلیل، ترجمه مقابله شده برای ارزیابی و نقد، در اختیار استاد ارجمند جناب آقای قاسم جوادی صفری قرار گرفت و ایشان نقدی هرچند مختصر بر آن نگاشتند که به عنوان سخن ناقد در ابتدای کتاب درج شده است. در این مقدمه، برخی از مهم‌ترین خطاهای نویسنده که بر نتیجه‌گیری‌های عمده کتاب اثرگذار بوده‌اند، یادآوری شده است.

یادآور می‌شود که بی‌نوشت‌های مؤلف در پایان هر فصل آمده و تمام پاورقی‌ها مربوط به مترجمان و احیاناً مقابله‌کننده است.

این کتاب همچنین با نام مدرسه قم و بغداد در مجموعه آثار کنگره بزرگداشت حضرت معصومه علیها السلام ترجمه شده و به چاپ رسیده است. اما به دلیل اینکه ترجمه مزبور عجولانه صورت گرفته بود، کاستی‌های چشمگیری داشت. بدین‌روی، «مؤسسه شیعه‌شناسی» اقدام به انتشار ترجمه دیگری از این کتاب کرد و اکنون کتاب حاضر با ترجمه‌ای مطمئن و نقدی مستند و روشنگر، در اختیار جامعه علمی کشور قرار می‌گیرد.

در اینجا، از تمام سرورانی که در تولید این اثر سهم بوده‌اند، به ویژه ریاست محترم «مؤسسه شیعه‌شناسی» حضرت حجة الاسلام والمسلمین دکتر محمود تقی‌زاده داور، مترجمان ارجمند، ناقد محترم، جناب استاد جوادی، گروه همکاران مؤسسه شیعه‌شناسی آقایان احمد بهشتی‌مهر (مدیر پژوهش)، سید محمد تقی مرتضوی‌زاده (ویراستار)، محمد کاظم آرم (صفحه‌آرا) و محمد افتخاری (حروفچین)، صمیمانه سپاسگزاری می‌شود. ولله الحمد من اوله الی آخره.

سید لطف‌الله جلالی

مدیر بخش ترجمه و نقد